

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1956

FÖRSTA KAMMAREN

Nr 26

24—30 oktober

Debatter m. m.

Onsdagen den 24 oktober

Sid.

Svar på interpellation av herr Åman ang. förekomsten av s. k. svarta avtal beträffande statsanställda m. fl.	3
Interpellation av herr Andersson, Axel, ang. lärarpersonalens tillsyn vid skolmåltiderna	4

Onsdagen den 24 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollet för den 16, 17 och 18 innevarande månad.

Ang. förekomsten av s. k. svarta avtal beträffande statsanställda m. m.

Herr statsrådet och chefen för civildepartementet LINDHOLM, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Åmans interpellation angående förekomsten av s. k. svarta avtal beträffande statsanställda m. m., erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Herr Åman har i interpellation till mig framhållit, att det från tjänstemän anslutna till TCO-förbund framförts anmärkning mot en viss restriktivitet, som man menar skulle ha gjort sig gällande från verksledningarnas sida, när det gällt tjänstemännens rörlighet mellan olika verk och arbetsgivare. Man hade misstänkt, att det på det statliga området skulle föreligga s. k. »svarta avtal» mellan verken eller mellan dessa och privata arbetsgivare.

Herr Åmans fråga gäller, huruvida jag undersökt dessa förhållanden och vilket resultat undersökningarna lett till.

Det spörsmål interpellanten här tagit upp aktualiserades i civildepartementet i våras genom att Civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund — eller kortare CST — den 28 april avgav en skrivelse, vari förbundet hemställde, att Kungl. Maj:t i särskilt cirkulär till statsmyndigheterna skulle utfärda anvisningar om att myndigheterna icke genom särskilda åtgärder ägde begränsa »möjligheterna för anställda att vinna anställning på andra områden inom eller utom statsförvaltningen».

I sin motivering framhöll CST bl. a., att förbundet kunnat konstatera, att underhandsöverenskommelser träffats av vissa statliga myndigheter i syfte att för-

hindra eller begränsa tjänstemännens möjligheter att fritt söka sig till annan statlig arbetsgivare eller annat verksamhetsområde. Detta syntes i första hand gälla teknisk personal.

Jag vill erinra, att frågan om sådana överenskommelser, som det nu gäller, berördes i andra kammaren den 15 maj i år i samband med att jag besvarade en interpellation av herr Larsson i Stockholm. Jag lovade då att saken skulle utredas genom att CST:s skrivelse remitterades i vanlig ordning.

Så har nu skett. Yttranden har inhämtats från fortifikationsförvaltningen, armétygförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen och vattenfallsstyrelsen, allt myndigheter som har teknisk personal underställd i stor utsträckning. Härutöver har TCO efter remiss inkommit med yttrande i ärendet.

Av de hörda nio myndigheterna har sex inskränkt sig till att konstatera, att några underhandsöverenskommelser av den art, CST åsyftat i sin skrivelse, inte träffats av respektive myndigheter. Återstående tre myndigheter — väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt tele- och vattenfallsstyrelserna — har i sina yttranden behandlat frågan utförligare.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uttalar, att några överenskommelser som förhindrar en tjänsteman, som så vill, att övergå till annan arbetsgivare icke träffats av styrelsen. Däremot har styrelsen framhållit, att den anser att ett gott samarbete mellan styrelsen samt verk, institutioner och enskilda företag, med vilka styrelsen har närmare kontakt, fordrar att styrelsen icke genom erbjudande av löneförmåner och dylikt *lockar* personal över till verket. Styrelsen erinrar i detta sammanhang om att det cirkulär från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som åberopades under den av mig nyss nämnda interpellationsdebatten den 15

Interpellation ang. lärarpersonalens tillsyn vid skolmältiderna

maj, tillkommit i detta syfte. Jag vill i anslutning härtill framhålla, att det från personalens sida ej lärers kunna med fog resas några invändningar mot åtgärder, som syftar till att förhindra initiativ av denna art till personalöverflyttningar verk, myndigheter och företag emellan. Av ett vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens yttrande fogat protokollsutdrag framgår det för övrigt, att företrädare för CST framhållit, att förbundets skrivelse den 28 april var av principiell innebörd och inte syftade på väg- och vattenbyggnadsverket.

Tele- och vattenfallsstyrelserna har i sina yttranden relativt utförligt behandlat anställningspolitiken vid verken. På ett par punkter kan dessa yttranden tolkas så, att anställningsfrågor i vissa fall — där endast förtjänst och skicklighet bör vara utslagsgivande — avgöres med utgående från andra, i sammanhanget ovidkommande grunder. Med hänsyn härtill har jag personligen med de två verkscheferna diskuterat hithörande spörsmål. Jag har härvid blivit övertygad om att anställningsfrågorna vid verken behandlas på ett sätt, som ej träder tjänstemännens rätt för nära.

Mot bakgrunden av vad som sålunda framkommit vid den gjorda undersökningen har jag ej funnit skäl föreligga att tillmötesgå CST:s hemställan om utfärdande av särskilda anvisningar till myndigheterna. Kungl. Maj:t har, på min föredragning, den 5 oktober 1956 funnit framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Herr talman! Med detta anser jag mig ha besvarat herr Åmans fråga.

Herr ÅMAN (s):

Herr talman! Jag ber att få rikta ett tack till herr statsrådet och chefen för civildepartementet för hans svar på min interpellation och för det intresse, som han visat den här frågan.

Jag är övertygad om att herr statsrådets personliga ingripande och de undersökningar, han här gjort, har varit tillräckliga för att avvisa tendenser i

den av mig tidigare påtalade riktningen, i den mån sådana har kunnat föreligga.

Jag vill därför tacka honom för denna hans medverkan.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Interpellation ang. lärarpersonalens tillsyn vid skolmältiderna

Herr ANDERSSON, AXEL, (fp) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! I anledning av statsverkspropositionen 1954 uttalade statsutskottet under punkt 218 i sitt utlåtande nr 8 i frågan om lärares tillsyn över skolmältiderna bl. a., att den av departementschefen förutskickade omregleringen av ersättningens storlek för vakt hållning bleve föremål för förhandlingar med vederbörande lärarorganisationer, innan nya grunder för ersättnings storlek fastställdes. Utskottet fann vidare motiverat, att en översyn verkställdes beträffande tillsynsskyldighetens närmare utformning vid beaktande av bl. a. lärares behövliga intresse av viss avkoppling under skoldagens arbete. Utskottet förväntade även på denna punkt förhandlingar med lärarorganisationerna, varefter de berörda frågorna jämte förslag i ämnet borde i lämpligt sammanhang underställas riksdagens prövning.

I följd av riksdagens beslut tillsatte Kungl. Maj:t den 29 oktober 1954 en utredning i frågan, vars betänkande framlades den 7 april 1955.

Enligt vad som försports har detta betänkande ej hittills föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en av Svenska institutet för opinionsundersökningar på folkskolläraryrskommitténs uppdrag verkställd undersökning om lärarnas trivsel och arbetsproblem framgår ett uttalat missnöje med statsmakternas handläggning av frågor, som intimt hänger samman med deras dagliga gärning. Sålunda beklagar man särskilt de stora klasserna, lokalbristen och dupliceringsanordningarna. Över hälften

Interpellation ang. lärarpersonalens tillsyn vid skolmåltiderna

av de tillfrågade anser vidare, att vakten vid skolmåltiderna är ur disciplinär synpunkt mycket påfrestande. Det torde därför vara av vikt att denna tjänstgöring bleve klarlagd och ordnad på ett för arbetstagarna och övriga parter tillfredsställande sätt.

Med hänvisning till ovanstående anholder jag om första kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få framställa följande fråga:

Ämnar herr statsrådet inom en snar framtid vidtaga åtgärder för att med beaktande av riksdagens beslut bringa frågan om lärarens tillsyn vid skolmåltiderna till en för de olika parterna tillfredsställande lösning?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen och

herrar vice talmän i riksdagens första kammare samt de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta befattningshavare hos kammaren, den 18 oktober 1956.

Med anledning av en av stenografen hos kammaren Sven Wickberg gjord ansökning beviljade herrar deputerade honom tjänstledighet på grund av styrkt sjukdom från och med den 1 instundande november till slutet av innevarande års höstsession; och förordnades till vikarie för Wickberg under ifrågavarande tid kanslisten hos kammaren Göte Schenning och till vikarie för denne under samma tid byrådirektören Lars Ovegård.

Är och dag som ovan

In fidem

G. H. Berggren

Kammarens sammanträde avslutades kl. 16.12.

In fidem

G. H. Berggren

Tisdagen den 30 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollet för den 24 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare

Åberopande bilagda läkarintyg får jag härmed anhålla om permission från riksdagsarbetet t. o. m. den 31 dennes.

Nybro den 27/10 1956

John Wiktor Jonsson

Riksdagsman *John W. Jonsson, Nybro*, är på grund av akut mag-tarmkatarr oförmögen att fullgöra sina åligganden under tiden 27/10—31/10 1956, intygas. Nybro den 27/10 1956

E. Wahlström,

Stadsläkare

Den begärda ledigheten beviljades.

Vidare upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens första kammare

Undertecknad anhåller härmed vördsam om ledighet från riksdagsgöromå-

len under tiden den 30 oktober—den 28 november 1956 för beivrande av Interparlamentariska unionens konferens och rådsmöten i Bangkok den 14—den 25 november 1956.

Stockholm den 26 oktober 1956

Erik Hagberg

Till riksdagens första kammare

Härmed anhålles om ledighet från riksdagsarbetet från den 4 november 1956 tills vidare för fullgörande av uppdraget såsom svensk delegat till Förenta Nationernas generalförsamlings XI möte i New York.

Stockholm den 30 oktober 1956

Torsten Bengtson

Även de av herrar Hagberg och Bengtson sökta ledigheterna beviljades, bekräftande den senare för den tid, som åtginge för fullgörandet av ifrågakvarande uppdrag.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 187, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Norge för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter å inkomst och förmögenhet;

nr 188, med förslag till förordning om investeringsavgift för år 1957, m. m.;

nr 189, med förslag angående visst lotteriförfarande i samband med återbetalning av överskjutande preliminär skatt; och

nr 192, angående anslag till inköp av polioympänne.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 612, av herr *Bergh, Ragnar*, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 613, av herr *Ohlon*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 614, av herr *Arrhén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 615, av herr *Arrhén*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 616, av herr *Arrhén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 617, av herr *Arrhén* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 618, av herrar *Bergman* och *Aman*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 619, av fru *Sjöström-Bengtsson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till skolstyrelselag m. m.;

nr 620, av herr *Lundström* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536); och

nr 621, av herr *Eriksson* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om skydd för vissa kartor, m. m.

Kammarens sammanträde avslutades kl. 16.04.

In fidem

G. H. Berggren